

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZEKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos garmond
sorért vagy annak tőrfogatáért
4 kr, s minden egyszeri közlés
után 30 kr bérletdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyiltér“ rovatban
közleendő cikkek soronként
10 kr díjért közöltetnek.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Györgyjakab Márton nyomdabérlőnél.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetmények, nyiltéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

Gyermekeink érdekében.

(Ajánlva a szülők szíves figyelmébe.)

II.

Mult cikkünkben elmondtuk, hogy minő rossz eredményeket szül különösen a leánygyermekkel szemben az anyának téves szeretetre alapított nevelése.

Hogy az apák is követnek el — nem mondom, hogy biztos tudatával a jövő következményeinek — ilyen, gyermekeik egész életét megbénító s később már helyre nem hozható hibákat, azt — fájdalom! — az élet szomorú, mindennapi jelenségei eléggé begyőzően igazolják. Az apáknak is megvan az a — persze, hogy nem rossz akaraton alapuló — ohajtásuk, hogy fiok valamiképpen több legyen, mint ök. A földmives nem akarja gyermekét az eke mellé befogni; papot, tanítót, tanárt, ügyvédet, orvost, hivatalnokot akar képeztetni belőle. Kereskedő ritkán képeztetni fiát a maga foglalatosságára. Iparosaink plane hibának tartanak, — kinek csak egy kis módja van — hogy gyermeküket saját iparukra képesítsék; sőt pályájuknak csak hátrányait, de előnyeit soha föl nem sorolják előttük, nehogy valamiképpen kedvet kapjanak rá. Pedig ez a legveszedelmesebb tévhite az apának, a szülőknek. Az ilyen megmondóbeszéd semmi egyéb, mint tévhit, tájékozatlanság, ítélet-hiány s alap arra, hogy a gymnasiumot, egyetemet végzett ifju 18—22 éves korában a család bűlse legyen, s végre halálból lenézi és szégyelli iparos szülőit, a kiknek pedig talán egész üzleti tőkéjét, jövedelmét felemészttette az alatt, míg tanulmányait bevégezte. S hányszor meg nem történik, hogy tanulmányai bevégezése után sem magának igényei szerinti fentartását, annál kevésbé szülői iránti kötelességeit nem képes teljesíteni? Nagy szégyene az magyar iparosainknak, hogy nem igyekezzenek gyermekeikkel a magyar ipart fejleszteni, hanem növelik általuk a tudákos, felületes prolektároknak amugy is ijesztő nagy számát. Pedig van-e jobb gyakorlati iparos-iskola a szülői háznál? nem ez-e valódi üzleti légkör a leendő iparosnak? nem itt ismerkedhetik-e meg legkönnyebben a nyers terményekkel, ezeknek árával, az üzleti műszerekkel, ezeknek kezelésével, a műfogásokkal? Azt hiszem, senki sem kételkedhetik ebben.

Bármely hivatást is válasszon az apa gyermeke számára, ennek betöltésére készíttesse jó előre a háznál gyermekét. Foglalkozásának ne csak fényoldalaival, de árnyoldalaival is ismertesse meg gyermekét s főleg ez utóbbiakhoz jó korán szoktassa hozzá. Hány iparostól lehet azt hallani, hogy „az ő fainak nin-

csen semmi kézi ügyessége“! de azt, ha mondanád, se hinné el, hogy ennek is ő az oka. Mert a kézi ügyesség szerzésének házi előiskolájául tekintem azt, ha ott-hon az olyan munkákra, mint üzleti hely tisztítása, bezárása, kinyitása, seprés, ruhatisztítás, gombfelvarrás, enyvezés, csirizelés, asztalterítés stb. felhasználjuk gyermekeinket. Ügyességet csak munkálkodással szereshetünk. Gyakorlat teszi a mestert, mondja a közmondás. Követelje meg az apa gyermekétől feltétlenül a szorgalmat, ebben kitartást; rendet, takarékossgot, szóban és tettben becsületességet, következetességet: s akkor előre nevelte, előre képesítette őt a hivatásra. Értesse meg vele, hogy minden hivatás munkával jár és csak a becsületes munka érdemel elismerést. S ha gyermekkorában rászoktatta a munkára, az a munkát eltanulta, érzé annak szükségét, belátja, hogy a nélkül tisztességesen megélni nem lehet, annak a munkásság öröme leendő. Ha ebben a szülők jó példával járnak elől s a felsoroltakat szem előtt tartják, akkor könnyű lesz a pályaválasztás különben nehéz kérdését megoldani. Mert gyermekeik munkás foglalkozása rávezeti őket arra, hogy mire volna legtöbb ügyességök, hajlamuk. Így aztán épen arra képezthetnék ki őket, mire képességük utalná s nem lenne kénytelen a szülő arra törekedni, hogy gyermekét a küzdelmes élettől fölmentse s a legtöbb esetben kétes eredményű tudományos pályára adja!

De nemcsak erre kell otthon, a szülői háznál nevelni a gyermekeket. Minden jónak, realinak alapja a jellem; erre pedig nem lehet senkit tanítani, erre nincsen iskola, erre nevelni kell a gyermeket. Bárki gyermekeinél az erélyt, elhatározást az érdekes dolgok utáni nemes vágyra és cselekvésre iskolai tanítással el nem érheti. A jellem határozottsága teszi a férfit képessé arra, hogy az élet kellemetlenségei, a rideg valóság minden körülményei közt megtalálja a helyes irányt, mely előre vezet. Arra kell tehát a gyermeket szoktatni, hogy mindig igazat tegyen, örömmel és kételességgel. Kicsiben az életet tárja fel a szülő gyermekei előtt; a jó és igaz cselekedeteit épen úgy kell ismertetni a gyermeknek, mint a bűn utjait és annak kikerülhetetlen következményeit.

Összefogva, a miket eddig mondtunk: Ne szégyeljék az apák gyermekeiket az iparos pályára nevelni; igyekezzenek gyermekeiket valamely iparra vagy pályára előre készíteni; s vegyék tekintetbe gyermekeik hajlamát s annak megfelelő pályára adják; s különösen ne feledjék az iparos pályaválasztásánál az

anyagi körülményeket; neveljék gyermekeiket jellemessé, becsületessé. Így, de csak így nevelhetünk aztán értelmes középosztályt, mely nemzetünknek zömét, erősségét s később fennállhatóságát is biztosítékát fogja képezni.

A hivatalos lap hétfőn megjelent száma a következő legfelsőbb királyi kéziratot közli: Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére Szász Domokos egyházkerületi közjegyzőnek az erdélyi ref. egyházkerület püspökévé történt megválasztását ezennel megerősítem.

Kelt Ischlben, 1885-ik évi jul. hava 18-ik napján. Ferencz József s. k. Trefort Ágoston s. k.

Az aratás és a kiviteli kilátások. Az aratási munkálatok nálunk már befejezésükhöz közelednek, a fontosabb külföldi termelő helyeken is már megkezdtek és így az egyes országok termését már jobban meg lehet ítélni. Kiviteli kereskedelmünkre nézve legfontosabb esemény az, hogy Oroszország legjobb buza-termő vidékein, a déli kormányzóságok és a Don vidékén rossz a termés. Ha az ottani panaszok nem tulzoltak, akkor Oroszország kivitele az idén a tavalyinál alig felét fogja tenni, a mi Észak-Amerika gyengébb kiviteli képességével együtt a mi buzáink versenytét a svájci és délnémetországi piacokon jelentékenyen megkönnyítené. Románia buza-termése mennyiségileg középéreményt ad, a minősége ellenben nem elégíti ki, mert sem a szem, sem a szín nem felel meg a követelményeknek. Franciaországban is már a befejezéshez közeledik az aratás s így látszik, hogy az eddigi eredményekkel egyáltalán nincsenek megelégedve. A mennyire a francia buza-termés eredménye eddig megítélhető, alig lesz jobb gyenge középéreménstől, míg a minőség igen különböző és részben a közép alatt áll. A forróság és szárazság itt nagyobb befolyással voltak, mint a belföldön és valószínű, hogy Franciaország beviteli szükséglete 15—18 millió hektoliter buzára fog rugni, a minek egy részét Magyarország kell fedeznie. Eddig a kiviteli üzlet természetesen csak néhány próba-waggon elküldésére szorítkozott és az árak sem változtak egy hét óta. E termelők úgy, mint a fogyasztók bevárják a viszonyok teljes tisztázását, a mi csak akkor áll be, ha Német-, Francia- és Angolország aratása be lesz befejezve.

Kiállítási karezetatok.

(A fővárosi divatról.)

Budapest, 1885. július 20-án.

A vidéki hölgyek, kik az országos kiállítás megtekintésére szánták magukat, felmentelük előtt pár hónappal szabót és varró-nőt folytonos munkával tartanak, a legújabb divatlapokat mind összehordatják s a jó barátnőkből alkotott tanács dönt a felett, hogy milyen legyen egyik vagy másik köntös, hogy a fővárosi kritikát is kiállja.

Pedig ez hasztalan és ok nélküli költség és fáradság; mert a fővárosban nincsen divat.

A fővárosi férfiak és nők, akár a kiállítás, akár az utcákon vizsgáljuk őket, rendkívül egyszerűek, de csinosak s épen ezáltal különböznek a vidékiektől.

A nők öltözete kerek, szárnyas derék, sima ruha minden kötény vagy tűnik nélkül, hátul lapos ránczokba szedve. A fésűlőds magas s a kalapok hátul a fejhez simulnak s az elől részen egy kis virágcsokorral vannak díszítve. A mellen, nyakon szalagot vagy virágot nem igen lehet látni.

A ruhák azonban úgy állanak a testen, mintha onnan nőttek volna ki. A pesti hölgyek legnagyobb művészete a természet plasztikai alakításában mutatkozik. Minden nőnek oly csinos termete van, mintha mind szobrászok öltöztetnék őket; járásuk könnyű és méltóságteljes.

Mindezekről leginkább az országos kiállítás helyiségében lehet meggyőződni, naponként az estéli órákban, midőn az iparosnokok körül a katonai zenekarok játszanak. A kényelmet kedvelők és kritikusok négy krajczárral egy jegyet váltanak a sétat hely egyik vagy másik oldalán levő székekre és nyugodtan vizsgálják a hullámzó népesportot; a nagy tömeg pedig fel és alá sétál, míg valahol egy tülhölly megürül.

A katonai zenekarok rendkívül nagy elismerésben részesülnek a kiállításon, mert nemcsak ingyen zenélnek, legalább a közönségre nézve, hanem kitűnően játszanak és általában a legjobb magyar darabokkal gyönyörködtetik a közönséget.

A ruházatokban a sötétké, szalmaszín sárga, hamuszín és fehér a legáltalánosabb. Uszály nem látható, hanem a helyett némeleknél észrevehető a krinolin.

Különb Pesten a hány nőt lát az ember, annyiféleképpen van öltözve. 5, 6, 8, 10 éves divatok is láthatók az öltözetekben.

A férfiak szintén roppant egyszerűek; keztyűt egyáltalán nem viselnek.

A fővárosba, a kiállításra vágyó hölgyeknek nincs miért nagy előkészületeket tenni, mert fényes öltözékekkel legteljebb azt érnék el, hogy mindenki felismerné vidéki voltukat.

A minisztereket és főbb urakat is csakis arezokról lehet megismerni, de ruházatuk legkevésbé árulja el kilétüket.

Néhány adat az egészségtan köréből.

(Folytatás.)

A lakóházak falait — legalább belől — bizonyos időközökben minden házban lakó ember vagy megmeszelteti, vagy kifesteti. A festetés már csak azért is, mert szobáik falait kifestetni inkább csak a nagy urak — nos még az őket utánózni szerető nem épen nagy urak is — szokták, elismerem, hogy a közönséges meszelésnél uribb, csak az a baj, hogy míg sokba kerülése miatt a közönséges meszszel való meszelésnél célszerűtlenebb, egyszersmind egészségi szempontból a legtöbb esetben ártalmas is.

Ugyanis a szép fehér mesz mig egyfelől kellő világossá teszi a szobát, másfelől a rendes takarítás mellett is egyik meszeléstől a másikig legalább kis mértékben lerakodott ártalmas anyagokat képes oly módon megsemmisíteni, hogy azok a legtöbb esetben teljesen ártalmatlannokká válnak. A festett

falon pedig, miután szobáikat újra festetni, annak talán sokba kerülése miatt, még a gazdag emberek is többnyire csak több évi időközökben szokták, épen jó félszékül szolgál a közönséges mész által megölteni szokott ártalmas anyagoknak; azon kívül még szemre nézve sem oly czélszerű, mert a festett szobák rendesen homályosak; de a mi legnagyobb árnýoldaluk, az, hogy az e célra használt festékek gyakran, a zöld színű pedig — azt mondhatjuk — csaknem mindig egy igen ártalmas mérget, mirenyt tartalmaz, mely a falról rendre lekopva és a lakosok által belélegzelve, kisebb vagy vesélyesebb mérgezést okoz.

A zöld szín különben még a függönyök és ruháknál is kerülendő.

Egyik igen fontos tényező a lakásnál az ablak is.

A legtöbb ember azon hitben van, hogy az ablak csupán arra való, hogy a szobában látni lehessen. Ez nagyon téves hit, mert az ablaknak lakásainknál még más és pedig igen fontos szerepe is van. Azt pl., hogy a világosságra, hogy szépen egészségesen fejlődhessék, minden növénynek elkerülhetetlen szüksége van, talán senki sincs, a ki ne tudná. Épen oly nagy szüksége van arra az embernek is, a fejlődésben levő gyermekeknek pedig még sokkal nagyobb. Hogy a sötét börtönök, pinche-lakások, a sötét bányákban dolgozók lakói mily színtelenek, s gyakran egészségtelenek, ismeretes dolog. Tapasztalatból az is tudva van, hogy elégtelen napvilág mellett a gyermekek nemcsak színtelenek és betegesek voltak, hanem még növésükben is visszamaradtak.

Szükséges továbbá az ablak a szellőztetés végett is, de van annak mindezekén kívül még egy nagyon fontos szerepe: az, hogy az ablakon bejövő napvilág a megromlott szobai levegőben lebegő ártalmas anyagokat elenyítés által elpusztítja.

A főnobbiekből, azt hiszem, világosan kitűnik, hogy egészségünk érdekében cselekszünk, ha lakóházainkat minél nagyobb — persze a szobák nagyságához mért — ablakkal látjuk el.

A mi a lakás berendezését illeti, arról általában, miután ma már az építésszek ugy is elég jó utasítással tudnak az építetőknek szolgálni, azt hiszem, elég lesz annyit megemlítenem, hogy egészségi szempontból legczélszerűbb úgy építkezni, hogy a lakószobák délre, a hálószoba keletre, a konyha északra legyen elhelyezve; a szobák nagysága 3 méternél kevesebb ne legyen, mert az alacsony szobák a miatt, hogy azokba kevés levegő férhet el, meg mert ablakaik is csak kicsinyek lehetnek, nem egészségesek; ablak pedig legyen rajtuk elég számban és kellő nagyságú.

Hanem hát van — már legalább a hol arra is telik — a lakásnak egy igénytelennek látszó, s a legtöbb ember által majd semmi figyelembe vétetni sem szokott osztálya: a hálószoba. Erről szükségesnek tartom többet is szólni.

Miután az ember életének egyharmad részét (napontai 8 órát) a hálószobában tölti, az, azt hiszem, elég fontos oknak tekinthető arra nézve, hogy az az egészség követelményeinek megfelelő, jó tágas és szellőztethető legyen. És mit látunk? A hálószoba még a nagy uraknál is akárhányszor egy szűk, szellőztethetetlen, bűdös kamarácska, a melyben néha annyian hálnak, hogy akkora szobában még egy negyed rész annyi is igen sok volna. Hát még ha arra a kiállhatatlan romlott levegőre gondolunk, a mi egy ilyen hálószobából, főleg ha oda reggel nyitunk be, orrunkba tolatodik! Bizony elmondhatjuk, hogy ily hálószobában hálalni az abban hálóknak valószínű megmérgezése. Mert hát az ilyen helyeken az éltető levegő csaknem teljesen elfogy, s mint néha nagyon zsufolt színházakban vagy báltermekben, csak az embert ájulásba hozó szén-sav marad, kivált ha — mint a milyent magam is láttam — az ily hálószobának még ablaka sincs.

Azért legyen a hálószoba jó tágas, szellőztethető és teljesen világos.

(Folytatása következik.)

Demeter Róbert.

Levél a szerkesztőhöz.

Berlin, 1885. júl. hó.

Berlinben vagyok. Lehangoltan, busan és a honvágy nyomasztó hatása alatt érkeztem meg e nagy, oly gyakran emlegetett világ-városba, az európai politika gypontjába.

Ha meggondolom, bánatom és levertségem nem is volt minden alapot nélkülöző, midőn e város falai közé léptem, tudván, hogy mily távol vagyok szeretett enyémától, az édes anyaföldtől és azon kedves várostól, a melyet szülőföldemnek nevezhetek, melyben minden oly barátságos, minden oly ismerős s melyhez gyermekkori kedves emlékeim fűznek, s tudva azt is, hogy a városhoz, a melybe beléptem s melyben huzamosabb ideig tartózkodni szándékozik, igen sok szomorú dolog fűződik; mert hisz jól tudja mindenki, hogy 1863. óta e városból intéztetnek nemzeteket megalázó, államokat sujtó intézkedések. (Gabnavámelés stb.)

Ily gondolatokkal tépelődve, mintegy ellenséges földjén járva, a benyomások is, melyeket az első percekben e város reám gyakorolt, nem valami kedvezők voltak, a miről már mult levelem végéből is meggyőződhetél.

De hát, Istenem, az idő mit nem változtat meg?! És épen mi emberek annyira alá vagyunk vetve a változásoknak, hogy gyakran egy tekinlet, egy mosoly elég arra, hogy a mit ma megvetettünk, ellőktünk magunktól, holnap ahhoz bókolvá közeledjünk.

Igy voltam én is: utáltam, megvettem Berlint, és ma? ha nem is tulbecsülve, de meglepéddel írhatok róla.

Berlin története igen rövid. Kicsiny volt a multban, semmi jelentőséggel sem bírt, de annál nagyobb a jelenben. A XIII. századból ered német koloniáktól; a reformáció alatt bevándorlott francia reformátusokkal növekedett; ezek hozták be a mai napság oly gyakran hánytorgatott német ipart és művészeteket stb.

Nagygyá e században lett, alig néhány évtizede.

Ma nagy világváros 1.300.000 lakóval, homokos sík talajon, a Spre folyó által átszelve.

Minden új, mindenben a modern izlés, a réginek alig egy-egy elszórt emléke.

A széles, szabályos, egymást derékszögben átmetsző s beláthatatlan hosszú utcák mint megannyi geometriai vonalak szelők keresztül-kasul egymást; szabályosságunkkal meglepik az embert, de sehol semmi változatosság, s az a szabályos egyformaság, egyöntetűség úgy szólva untatja a nézőt. Nagy hátrányuk ezen utczáknak az előfahány; mert a tulságos fehér színeket csak a fa zöld színe képes némileg paralizálni, ez pedig hiányozván, a fehér szín marad uralkodó, a mi meglehetősen ártalmas a szemnek és még a hangulatra is befolyással bír.

Épületei nagyrészt paloták minden határozott stíl nélkül; egy vegyülék, mely azonban eléggé izléses; van azokon francia balkon, renaissance földel, ioni, dori stb. oszlopok, ó-német ablakok és ki tudja, még mi minden? Általában külsejük nem oly díszes, gazdag, mint talán a bécsi vagy budapesti újabb palotáké, de a belső berendezés, az non plus ultra. Fogalmam sem volt egy lakról, egy otthonról, egy családi tűzhelyről, a hol minden, mint csak a tudomány, művészet, iparteremteni tud, az ember kényelmére egy csoportosítva legyen, mint itten.

De nemcsak az előkelőség, a nagyurak, a paloták lakói részesülnek ezen kiváló szerencsében; az egyszerű polgárság, a munkások is 2—3 szobával ellátott tiszta, egészséges lakások felett rendelkeznek.

Hogy mily fontos tényező ez a közegészségi és közérköcsi viszonyokra, megamunkaképességre, azt fölösleges is mondanom; hisz tudja mindenki, hogy „egészséges testben lakik ép lélek“ stb.

Mint olyan város, mely nemcsak nagy dimenziói által imponál, hanem az által is, hogy a tudományok és műveltség egyik fontos pontja, nagy számban rendelkezik tudományos intézmények, iskolák s más hasonló célú intézetek felett, a melyekben az elemi képzéstől a legmagasabb fokig a társadalom minden rétege, minden osztálya cöljainak,

hivatásának megfelelő nevelésben, kiképzésben részesülhet.

Berlin egyik érdekességét képezik a legkülönbözőbb gyűjtemények, melyek a tudományt, műveltséget, művészeteket és ipart a legrégibb kortól napjainkig a szemlélő elé tárják, rámutatva a fejlődésre és hanyatlásra egyaránt.

Ilyen gyűjtemények: a képtár, régiségtár több szakaszban, a melyekben a régi görög és római szobrászat remekei nagy számmal vannak képviselve és e téreni fejlettségükről bámulatra méltó képet nyújtanak. Itt láthatók a különböző házi czikkek, edények egész collectioi a kezdetleges cserép edényektől a mai fejlett csiki zörgös korsóig stb.

Vannak továbbá iparmuzeumok, melyek az egyes nemzetek által üzött ipart és annak fejlődési fázisait tüntetik fel.

Van továbbá a németnek egy gyűjteménye a hareztéren szerzett diadalmi emlékekből, nagyrészt ellenséges fegyverekből és hadi jelvényekből a „Zeughaus“-ban. Igen érdekes részét képezi ennek az ágyu-gyűjtemény, mely a XIV. század ágyuival vagyis vas csöveivel vette kezdetét és fokozatosan bemutatja a fejlődést és az átalakulásokat egészen a mai szörnyekig. Itt láttam, hogy a mai kor vívmányának tartott hátultöltés előnyét már a régiek is jól ismerték és alkalmazták is. Különösen Franciaország van itt képviselve fegyvereivel és hadi jelvényeivel 1870—71-ből. 1866. is meg van öröklítve.

Mint magyar ember, magyar fegyverek után kutattam, de nem igen találtam; egyedül a Báthori István kardját kaptam meg.

E gyűjteménynek egyik üveg szekrénye rejti magában a francia nemzeti büszkeségének, a világ legnagyobb hadvezérének, I. Napoleonnak érdemeit, kalapját és néhány ruhadarabját. Hogy miképen került e drága kincs ide, nem tudom.

A viszontlátásra!

Dr. Sinkovics Aurél.

† Grant tábornok.

Grant Ulysses tábornok, az északamerikai Egyesült államok volt elnöke, a richmondi győző, e hó 23-án meghalt. Halálára már régen el volt készülvén mindenki; ez évi ápril első napjaiban már várták a katasztrófa bekövetkezését. Nyelvrákban szenvedett. A tavasszal azonban könnyebben baba. Pár hét előtt hegyi vidékre utazott, hogy megerősödjék. De gyógyulás már nem volt számára. 63 éves korában hunyt el. Az utóbbi időben sokat foglalkoztak vele mind az amerikai, mind az európai lapok. A fényes tulajdonok mellett nem hiányzott nála az amerikai számító szellem sem, mely, mióta visszavonult az állami ügyektől, kiváló vonása lett. Nagy üzletekbe, vállalatokba bocsátkozott fiával együtt, de szerencsétlenül. Vagyonát teljesen elvesztette. Az unió törvényhozása ez év elején szavazott meg neki állandó nyugdíjat. Életének ígze fényes része az, melyben mint hadvezér és államférfi szolgált hazáját. A déli államokkal folytatott nagy háboruban az ő genieje működött közre a rabszolgáság eltörlésében; diadalmasan vezette előre csapatait. 1864-ben az összes seregek főparancsnoka lett s e minőségében Petersburg és Richmond elfoglalásával véget vetett a borzasztó háborúnak. A népszerű hadvezért 1868-ban az Egyesült államok elnökéül választották meg. 1872-ben az új választás szintén meghagyta az elnöki székben. De ekkor népszerűsége egészen aláhanyatlott. Az érdeklélőztok egész szövénye vette körül; a protekció ellen nem bírt elég erélylyel, a korrupció terjedni kezdett. 1874-ben aztán visszavonult egészen, mit az Egyesült államok polgárai megelégedéssel fogadtak. Emberi fogyatkozásai mellett is Amerika mindig tisztelettel tekintett a férfura, ki a szörnyű polgárháboruban létrehozta az uniót. Tetemeit augusztus 8-án helyezik örök nyugalomra a newyorki Central-parkban. Nyugodjék csendben!

† Peitler Antal.

A katolikus klerusnak gyásza van. Peitler Antal, a váci egyházmegye ősz főpásztora, egyházfőink legidősbike, szombaton hosszas szenvedés után elhunyt. Az agg püspök élete az utolsó hetekben nem volt egyéb haldoklásnál s azért valóságos megváltás volt reá a halál. 1808-ban született Pécsen. 23 éves korában áldozó pappá szenteltetett. 4 év múlva, 1835-ben, Szepessy pécsi püspök titkára, irodaigazgatója, 1848-ban pécsi kanonok, majd 1851-ben a m. kir. helytartó tanács tagja lett. E minőségben kifejtett hazafias működése elismerésül a tizei apátságot s a Ferencz József rend lovag-keresztjét nyerte az Uralkodótól. Püspökké 1859-ben lett s nemsokára valóságos belső titkos tanácsosi méltóságra emeltetett. Szereplése nem volt zajos. Napjai legnagyobb részét hivatásának szentelte. Udvari papjaihoz intézett legelső rendelete az volt, hogy soha semmiféle kéregetőt, szegényt, hozzá folyamodót elutasítani nem szabad. Szívjósága nemismert határt. Egyetlen hozzáfolyamodót sem engedte el segély nélkül. Nem volt hazafias, országos cél, melyre ne áldozott volna. Különös gondokat fordított megyéje szűkebb viszonyok közt élő papjaira. A tanügy oltárára is ezeket áldozott. 2 milliónál többre megy, mit csak jótékony cölzlkra adott ki. Méltó azért, hogy hivei áldást mondjanak emlékére.

Nyilvános köszönet.

A tisztaszívűek keresik az Istent és megtalálják. Az igaz szeretet és vallásos buzgóság munkája folytonos, mely nem ismer lakadást. A szeretettel párosult jótékonyosság nem ütözködik akadályokba, mikor munkásságát végzi. A vallásos buzgóságon, az isteni és emberi szeretet alapján álló és munkásságát minden irányban jótékonyan végző k. vásárhelyi lelkes jótékony nőegylet egyházunknak egy igen díszesen kiállított és értékes bársony szőszéktakarót ajándékozott — mint jelző — megtakarított filléreiből. Tehát takarékoskodott s gyakorolta ezáltal is a női erények legszebbikét, és takarékoságának eredményét az Ur oltárára tette le tiszta szívvel, vallásos buzgósággal. Ime, a takarékoság útján is el lehet jutni Istenhez. Követesre méltó példa a mai anyagiag világban!

Midőn egyháztanácsunk a nemesen gondolkodó igen tisztelt jótékony nőegylet értékes adományát, melyhez még kegyeleti emlékek is fűződnek, kellemes meglepetéssel fogadta: méltó köszönetét fejezte ki jegyzőkönyvileg. Ezen köszönetét a nyilvánosság terén is ismételni kedves kötelességének tartja azon szíves ohajtása kíséretében, hogy az isteni gondviselés segítse továbbra is a nemes cselekedeteiről ismert együletet fáradozásában és jótékony törekvéseiben. Isten áldása és jóra vezérlő kegyelme legyen és maradjon az együleten és annak minden buzgó tagján!

A kézdivásárhelyi ev. ref. egyháztanács nevében.

Kézdi-Vásárhelyt, 1885. július 20-án.

Török Balint,
főgondnok.
Kölönte Mózes,
aligondnok.

Székelly János,
ref. pap.
Baló László,
h. jegyző.

Külömfélék.

— Iparosaink figyelmébe. Sietünk tudomására hozni mindazoknak, kik Romániával üzleti összekötetésben vannak, hogy a román kormánynak a napokban kiadott rendelete értelmében a Romániába beviendő árucikkekéről júl. 13. óta származási bizonylatot is kell vinni, t. i. a helybeli előjáráságtól bizonyítványt arról, hogy az áruk mely helységekből s ki által szállítatnak be eladás végett. E bizonyítványt kivétel esetekben a vámhivatal főnöke is kiállíthatja. E körülményre azért hívjuk fel iparosaink figyelmét, mert ha ily származási bizonylatot nem visznek áruikról, akkor az általános vámtarifa szerint, tehát magasabb díjakat fognak fizetni.

— **Óvodák létesítése Háromszék megyében.** P. Szathmáry Károly urnak, az orsz. kisdóvó-egyesület titkárnak a „Nemzet”-ben közzétett értesítéséből közöljük lapunk olvasóival, hogy az orsz. kisdóvó-egyesület segítségével megyékben Bereczken és Baróthon a kézdívásárhelyi mintájára rendes óvodák; Kézdi-Vásárhelyt, Sepsiszentgyörgyön, Kovásznán, Uzonban, Nagy-Borosnyón, Ilyefalván, Bodolán, Bölönben, Nagy-Bacsonban, Szentlélekén, Nagyajtán, Bikkfalván, Hidvégen nyári óvodák (menedékházak) fognak létesíttetni.

— **Az „Erdélyrészi magyar közművelődési egyesület”** végrehajtó bizottsága lelkes felhívást küldött szét a hazai fürdők orvosaihoz, összesen 47 fürdőhelyre. A külön-külön felkeresett 63 megye alispánjai közül eddig még 18-an nem válaszoltak; a 25 önálló törvényhatósággal bíró város polgármesterei közül még 14-en és a 113 rendezett tanácsú város polgármesterei közül 50-en nem küldtek választ. A filléres gyűjtést illetőleg nagy lelkesedést keltett Nógrádmegye alispánja Scitovszky János amaz átirata, mely szerint 300 drb 500—500 tiz kros szelvényt tartalmazó bárczakönyvet kér. Nagy megelégedést szült Kemény Gábor br. közlekedésügyi miniszter azon értesítése, hogy az egyesület választmányai a dolog természete szerint portómentesen levelezhetnek. Matlekovits Sándor orsz. kiállítási elnök megengedte, hogy a kiállítás területén persely állíttassék fel. A kibocsátott gyűjtőívek beküldésének határideje a felmerült kívánságokhoz képest december végéig hosszabbított meg. Igen érdekes az a pozitív hír, hogy a gör. e. lelkészek hajlandók az eszme támogatására. A közgyűlési ünnepélyre az előkészületek se rényen folynak. A házakat ez alkalommal lobogókkal fogják feldiszníteni. A m. kir. államvasutak és a szamosvölgyi vasut igazgatóságai kedvezményes jegyek adására kértettek fel.

— **Hymen.** Kézdivásárhelyi Tóth József brassói jónévű kereskedő e hó 26-án tartá eljegyzését gy.-alfalvi özv. Jakabfy Jánosné kedves leányával, Klárával. — Lőrincz Vilmos gy.-alfalvi birtokos és közs. jegyző szintén közelebb tartá eljegyzését Geringer Mari kisasszonnyal, gy.-szentmiklósi Geringer Ferencz kedves és szép leányával. — Fogadják mindnyájan szerencsekívánatainkat!

— **Brassóban** a jövő tanévre állami főreáliskola állíttatik fel. Igazgatójául Rombauer Emil késmárki ref. tanár s rajztanárul Szépréthy Béla budapesti helyettes rajztanár ki is nevezették. Örvendünk, ha oly helyen, mint Brassó, az állam a meglévő három főiskola, polgári fiu- és leányiskolák mellé a magyarság terjesztésére ismételtlen főiskolát állít föl; de önként tollunk alá tolul az a kérdés: hát a mi szegény Háromszék megyénk kap-e s mikor főiskolát?

— **Időjárásunk.** Kézdi-Vásárhelyen és vidékén néhány nap óta nagyon zord időjárás uralkodik. A közeli havasokon havazás volt s most oly fanyar szél fujdogál, hogy ugyancsak elbirjuk a jó meleg ruhát. Mint halljuk, a Budósnál hóhelyeket láttak szállingózni a levegőben, melyek azonban, mielőtt lehullottak volna, elolvadtak. A nevezett fürdőről a vendégek egy része a mostoha időjárás miatt kénytelen volt eltávoznai.

— **A torjai „Büdös” kénbarlangnak** köztudomás szerint minden évben van 4—5 áldozata, kik a veszélyes kengőzzel ölik meg magukat. Valahára egy erélyes intézkedés talán elejét veendi az ezutáni gyakori öngyilkosságoknak. A mint ugyanis hiteles forrásból értesültünk, a Kézdi-járás derék szolgabírája Gábor Péter erélyes rendelettel felhívta a tulajdonost (Báró Apór Károly táblai elnököt), hogy záros határidő alatt vagy állandóan a barlangnál lakó őrt állíttasson oda, vagy pedig falaztassa be a barlang nyílását, különben közigazgatási uton fog a befalaztatás — tulajdonos terhére — eszközöltetni. Ez intézkedés régóta szükséges lett volna, de most sem késő, csak végrehajtassék; mi, hogy ugy leendő, nincs okunk kételkedni.

— **Pályázat** postamesteri állásra Kézdi-Martonfalván 100 frt biztosíték letétele mellett, 120 frt fizetés, 40 frt irodai, az alcsernátoni postahivatallal való postajárat

fenntartásáért 200 frt átalány járulékokkal. Kérvények 3 hét alatt a nagyszebeni postai igazgatósághoz küldendők.

— **A „P. M. védjegyesei.”** Papolezról írják lapunknak: Nem rossz guszpus az, melyet Papolez és a vele szomszédos falvak erdősegein a medvék gyakorlathá vettek. Egyik csoport medve a lovakat, a másik a szarvasmarhákat, a harmadik a juhokat, a negyedik a sertéseket és végre az ötödik a hangyákat veszi tűzőbe. Nem is csoda, mert csak amugy hemzsegnek az erdőben. A papolezin oly piczike járkál, melynek piczi tenyere egy jó arasz és egy tenyér, vagyis 12 hüvelyk széles; ez lovász. Községünknek az idén 5 darab marháját tették semmivé.

— **Kovácsnán** a mult esütőtörtökön éjjel tűz ütött ki, egy istálló és egy pajta leégett.

— **Kovácsnán** a szarvasmarhák között a torokgyík pusztít negy mértékben. Egy nap alatt 6 bival esett el ezen betegségben.

— **„Rezeda”** című, havonként kétszer megjelenő szépirodalmi és társadalmi folyóirat vettünk előfizetési felhívást Marosvásárhelyről. A szerkesztő és kiadó: Fejér Vilmos m. kir. posta-segéd-tiszt, programmal a czimnél semmi egyebet nem ad. Annyit megtudunk belőle, hogy a szerkesztő a tiszta jövedelmet a kultúregylet javára fordítja. Szép szándék, mely a lap mellett szól. Ohajtjuk, hogy sikere legyen. Előfizetési ára egy évre 6 frt.

— **Ujságpapirosból** gőzhajó. A newyorki Herald a legelterjedtebb lap a világon. Kiadója többnyire Párisban tartózkodik s onnan telefon utján intézi a lap ügyeit. Legújabb gőzhajót vásárolt s rendezett be pazar fényvel. Ime, hogy lehet ujságpapirosból gőzhajót szerezni! Lapunk kiadásának is hasonló terve volt, de nem sikerült. A mi azonban neki nem sikerült, sikerülhet másnak. Ezt volna érdekes tanácsnálni, s azért felhívunk bárkit, próbálja meg.

— **Szilágy megyében** történt. A tanfelügyelő Zilah városába behívta a járásba eső tanítókat, tőlök statistikai adatokat akarván beszerezni iskolájuk állapotáról. „Van-e faiskolájuk?” — kérdi egy oláh tanítótól a tanfelügyelő. „Van, instálom, Nagyságos ur, de ablak nincsen rajta!”

— **Curiosum.** Egyik fővárosi lapból vesszük át a következő szerkesztői üzenetet. „B. M. urhölgynek, az égből. Nagyság az égből cseppent alá munkatársaink igénytelen körébe! Ily boldognak még — létezése idejében — nem érezte magát szerkesztőségünk. Mennyei illatárterjesztő, szellemi szikrákat röppentyűző égi lehellete, oly isteni aromájú papírra, oly szép, rózsás, iczi-piczi kormókkal rajzolva, minket egészen a mennybe ragadott! Kérjük mély hódolattal: küldjön számunkra isteni áldást, felemelő menyneket mannat földi kiesinségünk boldogítására! Földi imádója a szerk.”

RÖVID HIREK.

Ő felsége a királyné szept. második felében jön a gödöllői kastélyba, melynek átalakítását már befejezték. A király okt. 4-én, a trónszani s jövőre mérsékeltek a helyáratat is.

— **Petrozsényben** az odaváló zsidók arra szövetkeztek, hogy társas összejöveteleik alkalmával minden magyar nyelvteni hibáért 1—1 kr büntetést fizessenek. A begyülemelő összes a kultúregyletnek szánták. — **Olaszország** összes börtöneiben most 400 halálraítelt bünnöst őriznek, kiknek halálos büntetését a királyi kegyelem életfogytiglan tartó fegyházra változtatta. — **Magyar nyelv** póttafolymot nyitottak az aradi liceumban. 180 idegen ajku tanító hallgatja a tanfolyamot. — **Tűz** ütött ki Kolozsvárt e hó 22—23-ka közötti éjjel a Sigmund testvérek szeszgyárában. Szerencsére azonban korán észrevették s így sikerült elfojtani a tüzet, mely könnyen végzetessé válhatott volna a városra nézve. — **Spanyolországban** még folyton dühöng a kolera. Naponta 7—800-an esnek áldozatul. A járvány az ország északi részében is kezd terjedni. — **Bathányi Ö.** herceg környéki kormányzósa, elrendelte, hogy minden nem magyar ajku alkalmazott a magyar nyelvet 2 év alatt szóban és írásban megtanulja. E czélra a herceggasszony tanodahelyiséget rendezett be. — **Csurgón** egy fiatal asszony, ki csak pár hónappal ezelőtt tartotta esküvőjét, e hó 22-én ismeretlen okból férje beretvájával elvágta a nyakát és

4-ig fognak megtartatni. — **Hunyadmegye** Alkenyérközségében a közszertetben álló közs. bíró e hó 10-én a községi gyűlésből hazatérve, saját udvarán lefeküdt s reggel neje széthasított fejjel, holtan találta a földön. Három gyanus egyént elfogtak. — **Kölnben** pénteken három többemeletes ház összeomlott. A romba dől épületekben 16 család lakott. Többen a romok között lelték halálukat. — **„A világot megvilágosító szabadság”** óriási szobra, melyet a francia nemzet ajándékozott a tengeren túl levő köztársaságnak, e napokban érkezett N.-Yorkba. A 145 láb magas szobrot 160 láb magas talapzattal newyorki öbölben levő Bedloes Island szigeten mint világítótornyot fogják felállítani. — **Egy pásztorgyermek** a h.-m.-vásárhelyi vasuti állomásnál, borzasztó vihartól üztetve, vakon rohant a vágányokon keresztül. Az épen akkor érkező vonat a szerencsétlen maga alá sodorta s jobb lábát térdtől teljesen lemetszette. Életéhez kevés a remény. — **Nizza környékén** a mult héten nagy viharok voltak, minélfogva ott a közlekedés félbe van szakitva. — **Bazaine**, a hazaárulásért halálra ítélt, de megszökött francia tábornagy, Madridban nagyon rossz viszonyok között él; így a napokban egy festményt volt kénytelen eladni 2000 frankért, hogy családja fenntartásának legszükségesebb költségeit fedezhesse. — **A londoni** egyetem az idei vizsgálatoknál 1100 vizsgázó között 150 fiatal leány volt. — **Egy nagy löporgyár** Olaszországban a légbe robbant. Mintegy 15 munkás ott lelta halálát és sokan súlyos sérüléseket szenvedtek. — **Szerajevó** városnak a közelebről befejezett népszámlálás szerint 27,035 lakosa van; ezek közül 15,000-nél több a csaknem kizárólag szerb nemzetiségű mohamedán. — **Szászvároson** egy kereskedő segédnek legfőbb vágya egy szobóra volt. Sok évig takarékoskodott csekély fizetéséből, míg vágyát teljesíthette. Ekkor főnöke azzal gyanúsította, hogy a pénzt lopta s a segédet ez annyira elkésértette, hogy főbe lőtte magát. — **Torre Kajetani** fölött (Olaszországban) e hó 22-én irtózatos jégvihar dühöngött. Mintegy 50 mezei munkás egy magánosan álló épületbe menekült, hova a villám becsapott. Tizenhárom ott lelték halálukat, 22-en pedig halálosan megsérültek. — **Bengaliában** ismét nagy földrengésről hoznak hírt a lapok. Nattore mellett egy falu teljesen eltűnt a föld színéről. — **Komaromban** E. L. henteslegény és H. J. mészáros e hó 17-én tréfából birokra kelvén, a H. kezében levő kés véletlenül a henteslegény hasába fúródott, ki más nap meghalt. — **Dorner Lajos** honv. százados szombaton reggel Budapesten öngyilkossági szándékkal mellbe lőtte magát. A lövés halálos volt; vasárnap reggel négy órakor meghalt. — **A franciaia kormány** a Párisban székelő román követnek kijelentette, hogy nem vesznek fel többé román tanulókat a francia tanintézetekbe. — **A Magyar Dalcsarnok**, dacára a fényes pártolásnak, megbukott a nagy kiadások miatt. A tagok most konzorcizum-má alakulva proporzcióra fognak tovább játszani s jövőre mérsékeltek a helyáratat is. — **Petrozsényben** az odaváló zsidók arra szövetkeztek, hogy társas összejöveteleik alkalmával minden magyar nyelvteni hibáért 1—1 kr büntetést fizessenek. A begyülemelő összes a kultúregyletnek szánták. — **Olaszország** összes börtöneiben most 400 halálraítelt bünnöst őriznek, kiknek halálos büntetését a királyi kegyelem életfogytiglan tartó fegyházra változtatta. — **Magyar nyelv** póttafolymot nyitottak az aradi liceumban. 180 idegen ajku tanító hallgatja a tanfolyamot. — **Tűz** ütött ki Kolozsvárt e hó 22—23-ka közötti éjjel a Sigmund testvérek szeszgyárában. Szerencsére azonban korán észrevették s így sikerült elfojtani a tüzet, mely könnyen végzetessé válhatott volna a városra nézve. — **Spanyolországban** még folyton dühöng a kolera. Naponta 7—800-an esnek áldozatul. A járvány az ország északi részében is kezd terjedni. — **Bathányi Ö.** herceg környéki kormányzósa, elrendelte, hogy minden nem magyar ajku alkalmazott a magyar nyelvet 2 év alatt szóban és írásban megtanulja. E czélra a herceggasszony tanodahelyiséget rendezett be. — **Csurgón** egy fiatal asszony, ki csak pár hónappal ezelőtt tartotta esküvőjét, e hó 22-én ismeretlen okból férje beretvájával elvágta a nyakát és

meghalt. — **A kiállítás tanulmányozására** a kolozsvári keresk. és iparkamara az ipartársulati testület hozzájárulásával 22 iparossegédet és 6 tanonczot küldött Budapestre.

Közzgazdaság.

A kézdívásárhelyi takarékpénztár 1885. június hó 30-án félévi zármérleg-számlája. Vagyon: Leszámitolt váltókban 534082 frt. 81 kr. Jelzálogkölesön kötvényekben 50053 frt. Kézi zálogtárgyakban 936 frt. Értékpapír előlegben 311 frt. Részvény-előlegben 30 frt. M. orsz. földhitelintézeti részvényben 100 frt. Jutalék és jótékony adakozások számláján 70 frt. Visszváltó kamatokban 5889 frt 36 kr. Állami adó számla 1000 frt. Posta- és bélyegdíj számla 118 frt 10 kr. Vegyes államdíj számla 23 frt 55 kr. Ügyészi költség-számlán 12 frt 93 kr. Tiszti fizetések számláján 1360 frt 2 kr. Betéti kamatszámán 374 frt 89 kr. Házbér-számlán 100 frt. Tiszti előleg-számlán 300 frt. Összesen 594761 frt 66 kr. Pénztár-készlet 1885. június 30-án 6294 frt 5 kr. Főösszeg 601055 frt 71 kr. — **Teher:** Részvény-alaptőke 32000 frt. Tartalék-alaptőke 22209 frt 88 kr. Tartalékalap kamat-számláján 6728 frt 19 kr. Nyugdíjalap 1600 frt. Nyugdíjalap kamat-számláján 625 frt. Visszleszámitolt váltók 169736 frt 63 kr. Kamat-számlán 22835 frt 8 kr. Illeték-számlán 6857 frt 14 kr. Kezelési költség-számla 36 frt 55 kr. Betéti 10 százalékos államdíj-számla 5 frt 33 kr. Osztalék 2603 frt 35 kr. Részvényátíratási-számla 15 frt. Összesen 601055 frt 71 kr. — **Kézdi-Vásárhelyt,** 1885. július hó 6. Benkő Gyula, könyvelő.

Kimutatás a „gyergyói első takarékpénztár” részvénytársaság 1885. június havi forgalmáról. Bevétel: Betét 29 tétel alatt 4693 frt 79 kr. Visszafizetett váltó 36188 frt. Visszafizetett kötvény 35654 frt. Visszafizetett előleg 23 frt. Befizetett kamat 2037 frt 4 kr. Befizetett illeték 1018 frt 33 kr. Betéti könyvecske 40 kr. Késedelmi kamatok 12 frt 87 kr. Intézeti váltókra felvett kölcsön 24100 frt. Visszváltókra felvett kölcsön 8280 frt. Bélyegilleték 13 kr. Különféle 199 frt. Ideiglenesen felvett kölcsön 1000 frt. Összesen 113206 frt 56 kr. Pénztár-készlet előhozatal 1885. május hó 31-ről 8609 frt 72 kr. Főösszeg 121816 frt 28 kr. — **Kiadás:** Visszafizetett betét és tőkésített kamatok 31 tétel alatt 10017 frt 95 kr. Visszafizetett betét és tőkésített kamatok folyó kamatai 113 frt 1 kr. Kölcsön adatott váltóra 39013 frt 70 kr. Kölcsön adatott kötvényre 38843 frt. Kölcsön adatott előlegre 20 frt. Tiszttelők és szolga fizetései 1885. június havára 214 frt 16 kr. Heti biztosok napdijai 57 frt 50 kr. Intézeti váltókra felvett kölcsön beváltás 5495 frt. Megjelenési díj 8 frt. Felvett kölcsönök után fizetett kamat 571 frt 61 kr. Üzleti költség 118 frt 8 kr. Ideiglenes kölcsön beváltás 1000 frt. Összesen 114972 frt. Pénztár-készlet 1885. június 30-án 6844 frt 28 kr. Főösszeg 121816 frt 28 kr. — **Gyergyó-Szentmiklóson,** 1885. július hó 1-én a „gyergyói első takarékpénztár” részvénytársaság elnökségétől: Merza Kristóf, elnök. Juhász Károly, titkár.

Borszék tüdővendégeinek névjegyzéke.

Temesvári Béla kereskedő, Budapest. Pérczy Sándor táviratdász, Debreczen. Barossai Károly kereskedő, Bécs. Kedves Tamás kir. járásbíró, Gy.-Szt-Miklós. Köllő Ignác joggyakornok, Gy.-Szt-Miklós. Kenderesi Ernő huszárhadnagy, Déva. Kún László nőiszabó, Arad. Ernst Maagisz vegyész, Bukarest. Özv. Tompa Károlyné birtokosnő, Kolozsvár. Csiky Emánuel kereskedő, Erzsébetváros. Farkas Gerő keresk., Kolozsvár. Bodó Kálmán szolgabíró, Beszterce. Barkassy József kir. állatorvos, Beszterce. Székely János tanító és családja, Szárhegy. Ferdinánd Roth kereskedő, Segesvár. Josef Herinbach főhadnagy, Bécs. D. L. Josef Mavrutz keresk., Bukarest. Siklody Péter birtokos, Gy.-Ditró. Finkler László pénz.-b., Gyergyó-Szt-Miklós. Krausz Ferencz vendéglős, Cs.-Szereda. Angi András földész, Gy.-Szt-Miklós. Michits Jakab pincesz, Csik-Szereda. Kovács Pál vendéglős, Gy.-Szt-Miklós. Brancs Aladár pincesz, Debreczen. Nagy Lajosné szabónő, Debreczen. Keresztes János földész, Szárhegy. Klein Pál Ig. tanító, Tölgyes. Lupu Alexander százados, Mühlbach. Stycsiniki mérnök, Drésda. B. Ács Ernő tanuló, Budapest. Ifj. Dankos Ferencz tanuló, Budapest. Vass László tanuló, Budapest. Juhász Károly takarékpénzt. titkár, Gy.-Szt-Miklós. Platonu Mihály körjegyző, Gy.-Salamás. Both Ferencz plebános, Gy.-Szarhegy. Köllő János tanító, Ditró. Józsa Sándor tanító, Ditró. Dr. Lázár János szolgabíró, Tölgyes. Singer Jakab kereskedő, Budapest. Rózsa Ferencz kereskedő, Budapest. Dr. Bochkor Károly

